

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 189/05-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. júna 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. L. P., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. M. K., K., ktorou namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v dedičskej veci vedenej pod sp. zn. 28 D 757/94, Dnot 231/94, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. L. P. pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v dedičskom konaní vedenom pod sp. zn. 28 D 757/94, Dnot 231/94 **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. apríla 2005 doručená sťažnosť Ing. L. P., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. K., K., ktorou namieta porušenie jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v dedičskom

konaní vedenom na Okresnom súde Košice II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 28 D 757/94, Dnot 231/94.

Z obsahu sťažovateľovej sťažnosti vyplýva, že na okresnom súde prebieha pod sp. zn. 28 D 757/94, Dnot 231/94 konanie o dedičstve po poručiteľovi Ing. L. P., naposledy bytom K. (ďalej len „poručiteľ“), v ktorom podľa sťažovateľa dochádza k zbytočným priet'ahom. V uvedenom konaní bol medzi dedičmi vyvolaný spor o určenie, že dôvody uvedené v listine o vydedení zo 17. mája 1994 spísanej poručiteľom pre vydedenie D. B. (dcéry poručiteľa), nie sú dané. Uvedená žaloba o určenie bola na okresnom súde vedená pod sp. zn. 12 C 1132/94 a až do právoplatného skončenia tejto veci bolo napadnuté konanie v predmetnej dedičskej veci prerušené.

Podľa názoru sťažovateľa bol okresný súd, ako aj súdny komisár v predmetnej dedičskej veci nečinný od 27. apríla 2004, t. j. od právoplatného skončenia konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 1132/94 (nadobudnutím právoplatnosti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 12 CoD 101/03-475 z 1. marca 2004). Notár ako súdny komisár v predmetnej dedičskej veci po tomto období uskutočnil iba jedno pojednávanie, ktoré bolo odročené bez prejednávania veci. Okresný súd v dedičskej veci vedenej pod sp. zn. 28 D 757/94 podľa sťažovateľa nekonal aj pre priet'ahy v konaní vo veci sp. zn. 12 C 1132/94.

Predmetné dedičské konanie ani ním vyvolané sporové konanie o určenie okruhu dedičov podľa sťažovateľa nemožno považovať za skutkovo alebo právne zložitú vec. Sťažovateľ sám svojím správaním, a to súčinnosťou a prítomnosťou účinne napomáhal súdu vec vybaviť. Listom z 19. januára 2005 adresovaným predsedovi okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť na priet'ahy v predmetnom dedičskom konaní. Predseda okresného súdu vo svojej odpovedi na ňu konštatoval, že notár ako súdny komisár nie je nečinný, pretože po doručení spisu v tejto veci 30. novembra 2004 začal vykonávať úkony smerujúce k meritórnemu ukončeniu dedičského konania, a to vyžiadáním listinných dokladov od Správy katastra v K. a S. s., a. s. Podľa sťažovateľa ho notár ako súdny komisár informoval,

že spis z okresného súdu v predmetnej dedičskej veci mu bol doručený oveľa neskôr, pričom takéto nejasnosti u neho vzbudzujú nedôveru.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľ taktiež poukázal na skutočnosť, že samotná činnosť súdneho notára nie je dostačujúca, pretože uvedené úkony mohli byť podľa neho urobené súdnym komisárom oveľa skôr, keďže zistenie okruhu majetku a jeho prípadné zabezpečenie nesúvisí s otázkou, kto prichádza do úvahy ako dedič. Podaná sťažnosť na prietahy v konaní teda podľa sťažovateľa nevedla k požadovanej náprave.

Konanie okresného súdu v predmetnej dedičskej veci prebiehalo podľa sťažovateľa v dvoch základných fázach – do prerušenia konania z dôvodu vyvolaného sporu týkajúceho sa určenia okruhu dedičov a po právoplatnom skončení tohto sporu.

Ako vyplýva z vyššie uvedených skutočností, súd, resp. poverený notár ako súdny komisár nevyužil obdobie od roku 1994 na to, aby zistil okruh majetku po poručiťovi a aby ho zabezpečil.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti požiadal aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 400 000 Sk, ktoré odôvodnil najmä celkovou dĺžkou samotného dedičského konania trvajúceho viac ako desať rokov, stratou dôvery v súvislosti s týmito súdnymi konaniami vo fungovanie Slovenskej republiky ako právneho štátu, ako aj tým, že dedičstvo, ktoré je uložené v peniazoch, resp. vkladoch, sa vzhľadom na infláciu znehodnocuje.

V rámci sťažnosti si sťažovateľ uplatnil aj nárok na náhradu trov konania vo výške 6 309 Sk a súčasne ústavnému súdu oznámil, že súhlasí s upustením od konania verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví, že jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 28 D 757/94 porušené, prikáže okresnému súdu konať

v predmetnej dedičskej veci bez zbytočných prietáhov a zaviazá okresný súd, aby mu uhradil primerané finančné zadostučinenie vo výške 400 000 Sk, ako aj trovy súdneho konania priamo na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

Okresný súd sa k sťažovateľovej sťažnosti na základe výzvy ústavného súdu vyjadril podaním sp. zn. Spr. 514/05 z 19. mája 2005 prostredníctvom svojho predsedu, v ktorom v úvode chronologicky popísal priebeh predmetného dedičského konania a následne uviedol: *„Z postupu súdu a chronológie vo veci vykonaných úkonov je zrejmé, že dané konanie vykazovalo po jeho začatí v roku 1994, aj po právoplatnom skončení veci vedenej pod sp. zn. 12 C 1132/94, známky priebežnosti. Medzi uvedeným obdobím bolo namietané dedičské konanie prerušené, teda nebolo možné v ňom pokračovať, ani vykonávať úkony. To, že konanie bolo prerušené, napokon konštatuje vo svojej ústavnej sťažnosti aj sám sťažovateľ. Plynulosť a sústredenosť konania povereného notára narušili práve úkony účastníkov dedičského konania – podanie sťažnosti štátnej správe súdu a vznesenie námietky zaujatosti, v dôsledku ktorých namiesto vykonávania úkonov v spise notár predkladal predmetný spis tunajšiemu súdu.*

Vzhľadom na uvedené skutočnosti považujem podanú sťažnosť za nedôvodnú.“

Z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Okresnému súdu bolo 14. júna 1994 doručené oznámenie o úmrtí poručiťa. Na základe žiadosti sťažovateľa bola 21. júna 1994 na okresnom súde spísaná zápisnica o predbežnom vyšetrení.

Podľa úradného záznamu spísaného 20. júna 1994 poručiť zanechal závet pod č. N 48/94, Nz 48/94 v notárskej kancelárii JUDr. J. P., K.

Uznesením č. k. 28 D 757/94-5 z 20. júna 1994 bolo v predmetnej veci začaté dedičské konanie bez návrhu. Okresný súd v ten istý deň podľa § 38 ods. 1 Občianskeho

súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) poveril notára JUDr. J. P. (ďalej len „súdny komisár“), aby najneskôr v lehote 6 mesiacov ako súdny komisár za odmenu vykonal úkony v konaní o dedičstve po poručiteľovi.

Súdny komisár nechal pokynom z 21. júna 1994 predvolať na 28. jún 1994 Ing. O. P., bytom K. (pozostalú manželku; ďalej len „manželka poručiteľa“). Listom z 22. júna 1994 súdny komisár v predmetnej veci požiadal S. K. o oznámenie zostatkov na vkladoch poručiteľa a o vyznačenie zákazu výplaty z týchto vkladov až do právoplatného rozhodnutia o dedičstve. S. K. na výzvu odpovedala listom doručeným 27. júna 1994. V spisovom materiáli sa ďalej nachádzal list vlastníctva č. 356 vedený Katastrálnym úradom v K., na meno poručiteľa.

V spisovom materiáli sa ďalej nachádzali znalecký posudok č. 42/94 z 11. júla 1994 vyhotovený na žiadosť sťažovateľa znalcom z odboru cestná doprava Ing. J. S. týkajúci sa ocenenia osobného motorového vozidla poručiteľa, plnomocenstvo z 12. júla 1994, ktorým manželka poručiteľa splnomocnila advokátku JUDr. A. P., K., na jej zastupovanie v predmetnej veci, ku ktorému boli pripojené listy vlastníctva Katastrálneho úradu v K. č. 13217, 11647 a 13190.

V spise sú ďalej pripojené znalecký posudok č. 63/94, znalecký posudok č. 64/94 a znalecký posudok č. 65/94 vyhotovené znalcom v odbore stavebníctvo Ing. T. B. ohľadom ocenenia nehnuteľností patriacich poručiteľovi.

Dňa 15. augusta 1994 bolo okresnému súdu doručené podanie D. B., bytom K. (dcéra poručiteľa), ktorým sa prihlásila do dedičského konania po nebohom poručiteľovi. Súdnemu komisárovi bolo predmetné podanie doručené 16. augusta 1994.

Vo veci konajúci súdny komisár pokynom z 5. septembra 1994 nechal na 20. september 1994 predvolať manželku poručiteľa, sťažovateľa, ako aj ďalšie osoby, o ktorých sa dôvodne domnieval, že sú dedičmi po poručiteľovi, za účelom predbežného prejednávania tejto veci.

Na č. l. 24 je v predmetnom spise pripojený závet poručiťa spísaný vo forme notárskej zápisnice notárom 11. mája 1994 na žiadosť poručiťa, ktorým pre prípad svojej smrti za svojich dedičov ustanovil: s'ťažovateľa, M. L. a V. C.

Podaním z 20. septembra 1994 poručiťova manželka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne navrhla predbežné prejednanie tejto veci určené na 20. september 1994 odročiť.

Podľa zápisnice o prejednaní dedičstva spísanej 20. septembra 1994 okresný súd v zastúpení súdnym komisárom vypočul prítomných účastníkov konania a následne vydal uznesenie, ktorým uložil D. B. (nemanželskej dcére poručiťa), aby v lehote 30 dní od právoplatnosti uznesenia podala žalobu na okresnom súde o popretie vyded'ovacích dôvodov a následne konanie v predmetnej dedičskej veci prerušil. Spisový materiál v tejto veci bol 14. októbra 1994 doručený súdnym komisárom okresnému súdu „*po vybavení*“.

Uznesením č. k. 28 D 757/94, Dnot 231/94 zo 7. novembra 1994 (právoplatným 19. decembra 1994) uložil D. B. (nemanželskej dcére poručiťa), aby v lehote 30 dní od právoplatnosti uznesenia podala žalobu na okresnom súde o určenie neplatnosti dôvodov jej vydedenia v listine o vydedení poručiťa zo 17. mája 1994. Podľa úradného záznamu spísaného 2. decembra 1994 bol spis v predmetnej veci v tento deň po predložení Krajskému súdu v Košiciach vrátený späť okresnému súdu.

Okresný súd zaslal na základe pokynu z 12. januára 1995 D. B. výzvu, aby mu oznámila, či podala návrh na okresnom súde na určenie neplatnosti dôvodov vydedenia. D. B. podaním doručeným 31. januára 1995 okresnému súdu prostredníctvom svojej právnej zástupkyne oznámila, že uvedenú žalobu podala a je evidovaná pod sp. zn. 12 C 1132/94.

Vo veci konajúci sudca okresného súdu nechal pokyn súdnej kancelárii z 15. februára 1995, aby po uplynutí troch mesiacov zistili stav konania vedeného pod sp. zn. 12 C 1132/94.

Pod č. l. 38 až 42 sa v predmetnom spise nachádzal rozsudok okresného súdu sp. zn. 12 C 1132/94 zo 17. októbra 2003, ktorý nadobudol právoplatnosť 27. apríla 2004, vydaný

vo veci D. B. ohľadom jej návrhu na určenie neplatnosti vydedenia a vyded'ovacích dôvodov a určenie neplatnosti závetu. Rozsudok krajského súdu č. k. 12 CoD 101/03-475 z 1. marca 2004 bol v predmetnom spise zaevidovaný pod č. l. 43 až 50.

Okresný súd v prílohe svojho listu z 30. novembra 2004 spisový materiál v predmetnej veci vrátil poverenému súdnemu komisárovi na ďalšie úkony.

Súdny komisár listom z 1. decembra 2004 požiadal Správu katastra K. o zaslanie výpisu z LV č. 356 a z LV č. 13217, 13190 a 11647. Ďalším listom z toho istého dňa súdny komisár požiadal S. s., a. s., o oznámenie výšky zostatkov na vkladoch poručiteľa ku dňu jeho smrti. S. s., a. s., odpovedala na výzvu súdneho komisára podaním doručeným 22. decembra 2004. V spisovom materiáli sú na č. l. 55 až 59 ďalej priložené výpisy z listov vlastníctva č. 356, 13217, 13190 a 11647 vedené Katastrálnym úradom v K..

Súdny komisár v prílohe svojho listu z 8. februára 2005 spisový materiál v predmetnej veci zaslal okresnému súdu na základe jeho dožiadania. Na č. l. 61 bola v spisovom materiáli pripojená sťažovateľova sťažnosť na priet'ahy v konaní doručená okresnému súdu 1. februára 2005.

Ďalší termín pojednávania v predmetnej veci bol určený pokynom z 3. marca 2005 na 29. marec 2005, na ktorý boli predvolaní účastníci konania a súčasne bol A. L. vyzvaný na predloženie plnomocenstva.

Podľa úradného záznamu spísaného 15. marca 2005 sa bez predvolania k súdnemu komisárovi dostavili manželka poručiteľa a jej právna zástupkyňa, ktoré požiadali o nahliadnutie do dedičského spisu.

Zo zápisnice o prejednaní dedičstva spísanej 29. marca 2005 za prítomnosti sťažovateľa a M. L. (dcéry poručiteľa) vyplýva, že súdny komisár oboznámil prítomných s procesnými úkonmi vykonanými v predmetnej veci po doručení spisového materiálu od okresného súdu a následne konštatoval, že zo strany súdneho komisára nedošlo v predmetnej veci k zbytočným priet'ahom. Pojednávanie v predmetnej veci bolo uznesením

odročené na neurčito za účelom vyžiadania výpisov od Strediska cenných papierov a ohodnotenia zbrane.

Súdnemu komisárovi bola 30. marca 2005 doručená výzva okresného súdu z 21. marca 2005, ktorou ho okresný súd požiadal, aby sa v lehote 1 mesiaca vyjadril k podanej námietke zaujatosti vznesenej proti nemu zo strany manželky poručiteľa v jej podaní zo 16. marca 2005. K podanej námietke zaujatosti sa súdny komisár vyjadril podaním z 31. marca 2005 doručeným okresnému súdu 1. apríla 2005, v ktorom uviedol, že sa v predmetnej veci necíti byť zaujatý.

Manželka poručiteľa spolu s D. B. prostredníctvom ich právnej zástupkyne 18. marca 2005 doručili súdnemu komisárovi podanie zo 16. marca 2005, v ktorom prehlásili, že patria do prvej skupiny dedičov a že sú spôsobilé dediť a dedičstvo neodmietajú. Následne v tomto podaní okrem iného špecifikovali predmet dedičstva (hnuteľné aj nehnuteľné veci) rozdeľujúc ho na aktíva a pasíva, pričom v závere svojho podania navrhli okresnému súdu doplniť dokazovanie v predmetnej veci vypracovaním kontrolných znaleckých posudkov.

II.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde skúmal, či v danom prípade nejde o nedostatok právomoci ústavného súdu. Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (I. ÚS 24/00, III. ÚS 53/02). V nadväznosti na to je však nutné s ohľadom na okolnosti daného prípadu zdôrazniť, že aj taký zásah podlieha princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu a je preto podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitelné účinným procesným prostriedkom alebo postupom nadriadeného alebo inštančne vyššieho stupňa všeobecného súdu.

Podľa § 38 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) súd poverí notára, aby ako súdny komisár prejednal dedičstvo a v prípadoch, keď sú splnené podmienky uvedené v § 175zca, vydal osvedčenie o dedičstve. Poverenie môže súd dodatočne meniť. Poverenie a zmena poverenia sú voči súdnemu komisárovi účinné, len čo mu ich súd oznámil. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že súd môže notárovi odňať poverenie. Podmienky, za ktorých súd môže odňať notárovi poverenie, sú ustanovené v § 175zb OSP.

Podľa § 175zb OSP súd môže odňať vec poverenému notárovi, ak napriek predchádzajúcemu upozorneniu spôsobí zbytočné priesťahy v súdnom konaní. Súd potom poverí úkonmi v konaní o dedičstve iného notára podľa rozvrhu práce. Návrh na odňatie poverenia notárovi ako súdnemu komisárovi možno považovať za účinný prostriedok nápravy, pretože na základe tohto odňatia poverenia môže byť poverený úkonmi súdneho komisára iný notár, ak doterajší notár spôsobil v konaní zbytočné priesťahy. O odňatí poverenia notárovi rozhoduje súd na základe návrhu účastníka dedičského konania.

V danom prípade bola okresnému súdu 1. februára 2005 doručená sťažnosť sťažovateľa na priesťahy v konaní, ktorá však neobsahovala návrh na odňatie poverenia konajúcemu notárovi JUDr. J. P., K., v dedičskej veci vedenej pod sp. zn. 28 D 757/94, Dnot 231/94. Sťažovateľ sa na postup notára nesťažoval ani na Notárskej komore Slovenskej republiky podľa Notárskeho poriadku. Vzhľadom na to, že postup podľa § 38 ods. 1 v spojení s § 175zb OSP možno považovať za účinný prostriedok nápravy, ktorý

zákon poskytuje sťažovateľovi, v dôsledku nevyužitia tohto postupu nie je daná právomoc ústavného súdu na konanie o tejto ústavnej sťažnosti. Právomoc ústavného súdu je daná až vtedy, keď sú vyčerpané všetky prostriedky nápravy, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv účinne poskytuje.

Ústavný súd zistil účinný prostriedok ochrany, ktorý predstavuje postup v zmysle § 38 ods. 1 v spojení s § 175zb OSP, ktorý bol a aj v súčasnosti je spôsobilý poskytnúť súdnu ochranu základného práva sťažovateľa, ktorého porušenie namieta, a preto je vylúčená právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (mutatis mutandis III. ÚS 237/03).

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2005